

گفتاری پیرامون ادبیات دراماتیک

دنی دیدرو

پرویز احمدی نژاد

۱۱	پیشگفتار مترجم دبی دیدرو، روشنگر صحنهٔ تئاتر و پایه‌گذار درام
۱۴	شرح مختصری از زندگی و آثار دیدرو
۲۴	ماترنالیسم از نظر دیدرو
۲۹	سابقه فراسه در قرن هجدهم
۳۷	تئاتر و روشنگران
۳۹	دندرو و بولد درام
۴۶	درام دندرویی و بنادوم روشنگری
۴۷	گفتاری پیرامون ادبیات دراماتیک
۵۱	خلاصهٔ مطالب
۵۷	ژانرهای دراماتیک
۵۹	دربارهٔ کمدی حدی
۶۶	نوعی از درام اخلاقی
۶۸	نوعی از درام فلسفی
۷۱	درام‌های ساده و درام‌های ترکیبی
۷۵	درام هرل آمیریا مصححک
۷۷	دربارهٔ طرح و گمت وگو
۸۲	دربارهٔ طرح اولیه
۸۸	رویدادها

دربارهٔ طرح تراژدی و طرح کمدی	۹۱
دربارهٔ حادثه	۱۰۸
دربارهٔ مقدمهٔ چینی	۱۱۶
شخصیت‌ها	۱۱۹
تقسیم‌بندی واقعه و تقسیم‌بندی پرده‌ها	۱۲۹
بیس پرده‌ها	۱۳۱
صحنه‌ها	۱۳۷
دربارهٔ لحن	۱۴۱
حلق و حوها	۱۵۱
دربارهٔ آرایش صحنه	۱۵۷
لباس‌ها	۱۶۰
دربارهٔ اعمال بدون کلام	۱۶۳
دربارهٔ نویسندگان و مستقدان	۱۷۷

دسی دیدرو¹ یکی از متفکران قرن هجدهم میلادی است او چنان مُهرش را بر شیوه اندیشه و تفکر کوبید که به یکی از فیلسوفان مهم عصر روشنگری بدل شد ندیبهی است که هریک از متفکران این دوره، در تدوین، استحکام و درحشش علم، صعت و هنرنقش به سرایی دارند همکاری و همفکری آنها — که نتیجه مرادوت، بحث ها، نقد و حدال و بررسی های بی شماری است — به حروح اروپا ار عقاید قرون وسطایی و ایحاد تحولی شگرف در پیشرفت جامعه بشری محرشد

در این گفتارِ مختصر، بررسی همه حاسه عقاید دیدرو امکان پذیر نیست هدف این است که حواسده پیش ار حواندن رساله گفتاری درباره ادبیات دراماتیک اندکی نارندگی دیدرو، موقعیت سیاسی و اجتماعی قرن هجدهم و بیر موقعیت و شرایط هرتثاتر در این دوره آشنا شود و تا اندازه ای این بحث های حدید طرح شده در مقاله دیدرو برای او واضح و شفاف باشد بعد ار دیدرو، متفکران و نمایشنامه نویسان بسیاری نظریه های او را به کار گرفته و گسترش داده اند، ار این رو ممکن است مباحث و مسائل مطرح شده در گفتاری درباره ادبیات دراماتیک برای برخی ار حواسدگانِ امروزی تکراری و بی اهمیت به نظر برسد اما قصد ما در این مقاله، قراردادن معاهیم و بحث های رساله دیدرو در فضای سیاسی، اجتماعی و هنری رمان نگارش این اثر است

شرح مختصری از زندگی و آثار دیدرو

دبی دیدرو در پنجم اکتبر سال ۱۷۱۳ و در شهر لانگر^۱، در شمال شرقی فرانسه به دنیا آمد. پدرش، دیدیه دیدرو^۲، آهنگر، پیشه‌ور و چاقوساز و مادرش، آنژلیک ویسیه‌رون^۳، دختریک چرم‌فروش بود. دو دایی او از افراد عالی‌رتبه کلیسا بودند و پدرش علاقه داشت که دبی بیره تحصیل الهیات بپردازد و به سلسله‌مراتب کلیسا و روحانیت وارد شود.

آثار تحصیلات دبی و شاحت مسیحیت

در سن ده‌سالگی (۱۷۲۳) او به کالج یسوعیان رفت و تا سال ۱۷۲۸ - یعنی بیش از پنج سال - در محیط آموزشی این فرقه مذهبی تحصیل کرد؛ محیطی که به تعلیم و تربیت بسیار حدی و سختگیرانه مشهور بود. در پایان این دوره، او موفق شد حایره دوم شعر لاتین را کسب کند و کلیسای شهر لانگر لقب کشیشی را به او اعطا کرد. به دنبال این موفقیت، پدرش او را برای ادامه تحصیلات مذهبی به پاریس فرستاد؛ نه این امید که پس از پایان تحصیلات به جمع روحانیان کلیسا بپیوندد. در این دوران، یک دانشجو می‌توانست در چند کالج رفت‌وآمد داشته‌باشد و در کلاس‌های استادان مختلف شرکت کند. به این ترتیب، دیدرو از آموزش استادان یانسیست و یسوعی بهره برد و درس‌های سحوری، الهیات، فلسفه، شعر و ریاضیات را مطالعه کرد. در همین دوران، به زبان یونانی علاقه‌مند شد و با آثار هومر، ویرژیل، هوراس، سه‌نک، سیسرون، ترانس و دیگر نویسندگان دوران کهن آشنا شد و قطعه‌هایی از آثار آنها را حفظ و مدتی بعد، آثار هومر را ترجمه کرد. در سال ۱۷۳۲، در سن نوزده‌سالگی، مدرکی در رشته هیره به دست آورد که امروره آن را می‌توان معادل لیسانس ادبیات و علوم تلقی کرد. سپس برای تحصیل الهیات وارد دانشگاه سوربن شد و پس از سه سال مطالعه در رشته‌های متافیزیک، الهیات و علم کلام، با دریافت

مدرکی معادل دکترای امروزی فارغ‌التحصیل شد. او با تکیه بر این تحصیلات دبی، از اسقف شهر رادگاهش تقاصای شعل کشیشی و دریافت حقوق کرد، اما مسئولان کلیسا تقاصای او را رد کردند.

آشنایی با روشمکران و علاقه به تئاتر

پس از خودداری کلیسا از پذیرش او به عنوان کشیش، دیدرو در پاریس ماندگار و در انتحاب بین شعل‌های قضاوت، نقاشی و بازیگری در تئاتر به تردید دچار شد. در سال ۱۷۳۷، پدرش مستمرا او را قطع کرد و از این زمان تا سال ۱۷۴۰، به زندگی بی‌قیدوبند در پاریس ادامه داد و برای مدتی غیرار تدریس ریاضیات، درآمد دیگری نداشت. مادرش گاهی مقداری پول برای او می‌فرستاد و برای علاقه‌سیار به تئاتر، اغلب اوقاتش را به تماشای آثار مولیر، لوسژو و لترمی گذراند. مدتی در کلاس‌های رقص شرکت کرد و به مطالعه موسیقی پرداخت. نا یوهان حرج ویل^۱، کلیشه‌ساز و حکاک ماهر، مروده و آشنایی داشت که در همسایگی او زندگی می‌کرد. این امر، دوق هنرهای تحسیمی را در او برانگخت.

بین سال‌های ۱۷۳۷ تا ۱۷۴۷، در محله مرکور دو فرانس مقاله‌هایی درباره ریاضیات و فیزیک منتشر کرد که نشان از شاحت او از تئوری‌های نیوتن داشت. در همین محله بیر مقالات متنوعی درباره هنرهای ریبا، اسطوره‌شناسی، نقد زمان، تئاتر و بررسی اشعار ولتر منتشر کرد. او درباره موسیقی به سک فرانسوی بیر عقایدی داشت که اغلب روشمکران آن را قبول نداشتند. این مقاله‌ها به وضوح نشانگر آن است که دیدرو یکی از پایه‌گذاران نقد ادبی و نقد هنری است. در سال‌های بعد بیر نا گاهامه مکاتنه ادبی همکاری کرد و در مجموعه مقاله‌هایی معروف به سال‌ها آثار بیشتر هنرمندان نقاش و محسمه‌ساز را نقد و بررسی کرد. در سال ۱۷۴۱، او ترجمه کتاب تاریخ یونان اثر تامپل استانیان^۲ را آغار کرد و در همین سال‌ها در کافه ژژاس^۳، واقع در محله پاله‌رویال، نا اغلب

1 Johann Georg Wille

2 Temple Staniyan

3 Regence

1 Langres

2 Didier Diderot

3 Angélique Vignerons